

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
36006377	CEIP Álvarez Limeses	Pontevedra	2023/2024

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Educación primaria	Ciencias Sociais	2º Pri.	3	105

Réxime

Réxime xeral-ordinario

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	3
3.1. Relación de unidades didácticas	4
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	6
4.1. Concrecións metodolóxicas	12
4.2. Materiais e recursos didácticos	13
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	14
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	14
6. Medidas de atención á diversidade	15
7.1. Concreción dos elementos transversais	15
7.2. Actividades complementarias	17
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro	17
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	18
9. Outros apartados	19

1. Introducción

Esta programación didáctica está pensada para ser levada a cabo dende a área de ciencias sociais nun centro público de educación infantil e primaria, situado nunha vila urbana da zona costeira, a cal conta con gran cantidade de zonas verdes. Este centro é de liña dous, é dicir, ten 18 unidades, sendo 6 delas de educación infantil e 12 unidades de educación primaria.

As aulas onde se porá en práctica esta programación didáctica está composta por 26 nenos e nenas na clase de A e por 25, na clase de B. Nestas aulas, en termos xerais, o nivel académico é relativamente bo en canto aos contidos adquiridos posto que o alumnado trae adquirida unha boa base de Educación Infantil e tamén, do curso anterior. Os casos de NEAE aínda que son mínimos, están presentes, por exemplo na clase de 2º A temos un neno con Trastorno de Espectro Autista (TEA) que ten bastante autonomía e está bastante integrado a nivel social na aula. e algunhas nenas que van ser derivadas ao departamento de orientación para que as valoren, e no caso de 2º B, temos a varias nenos que foron derivados no curso pasado ao departamento de orientación, determinándose nalgún caso apoios específicos de PT e AL e noutros, apoios ordinarios.

A situación do centro permítenos aproveitar a infinidade de recursos que nos oferta a contorna onde se atopa, como poden ser os ecosistemas de praia, monte, lagoas, etc. Así, o alumnado adquirirá conceptos, destrezas e actitudes relacionadas co coñecemento e a organización dos seres vivos, a materia, as forzas e as formas de enerxía; o respecto cara aos seres vivos e a súa contorna a favor da consecución dos Obxectivos de Desenvolvemento Sustentable. Por outra banda, o avance das tecnoloxías e a súa influencia na vida cotiá, fai preciso que o alumnado coñeza as tecnoloxías que o rodea e faga un uso seguro, eficaz e responsable das mesmas.

Todo isto levarase a cabo nas 6 unidades didácticas que conforman esta programación, quedando dúas unidades en cada trimestre, tal e como se especifica no punto 3.

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Utilizar dispositivos e recursos dixitais de forma segura, responsable e eficiente, para buscar información, comunicarse e traballar de maneira individual, en equipo e en rede.	3		4	1-2-3-4-5				4
OBX2 - Expor e dar resposta a cuestións científicas sinxelas, utilizando diferentes técnicas, instrumentos e modelos propios do pensamento científico, para interpretar e explicar feitos e fenómenos que ocorren no medio natural, social e cultural.	1-2-3		2-4	1-2		4		
OBX3 - Identificar as características dos diferentes elementos ou sistemas do medio natural, social e cultural, analizando a súa organización e propiedades e establecendo relacións entre estes, para recoñecer o valor do patrimonio cultural, conservalo, melloralo e emprender accións para o seu uso responsable.			1-2-4-5	1		4	1	1

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX4 - Identificar as causas e consecuencias da intervención humana na contorna, desde os puntos de vista social, económico, cultural, tecnolóxico e ambiental, para mellorar a capacidade de afrontar problemas, buscar solucións e actuar de maneira individual e cooperativa na súa resolución, e para poñer en práctica estilos de vida sustentables e consecuentes co respecto, o coidado e a protección das persoas e do planeta.	5		2-5		4	1-3-4	1	
OBX5 - Observar, comprender e interpretar continuidades e cambios do medio natural, social e cultural, analizando relacións de causalidade, simultaneidade e sucesión, para explicar e valorar as relacións entre diferentes elementos e acontecementos.	3		4		4	1-3	2	1
OBX6 - Recoñecer e valorar a diversidade e a igualdade de xénero, mostrando empatía e respecto por outras culturas e reflexionando sobre cuestións éticas, para contribuír ao benestar individual e colectivo dunha sociedade en continua transformación e ao logro dos valores de integración europea.		3			3	1-2-3		1
OBX7 - Participar na contorna e na vida social de forma eficaz e construtiva desde o respecto aos valores democráticos, os dereitos humanos e da infancia e os principios e valores da Constitución española e a Unión Europea, valorando a función do Estado e as súas institucións no mantemento da paz e seguridade integral cidadá, para xerar interaccións respectuosas e equitativas e promover a resolución pacífica e dialogada dos conflitos.	5				1	1-2-3		1

Descrición:

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	Unha localidade para vivir mellor	Localidades que respectan a inclusión eliminando as barreiras arquitectónicas. Neste ODS concéntranse unha serie de metas. fundamentais para lograr dende aquí ata o 2030, unha delas é a de proporcionar un acceso a sistema de transportes seguros, asequibles, accesibles	17	18	X		

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	Unha localidade para vivir mellor	e sostibles. para todos e mellorar a seguridade vial, mediante a ampliación do transporte público, prestando atención ás persoas en situación de vulnerabilidade (persoas con discapacidade, mulleres e nenos, pesoas maiores...) . No eido desta área, traballaremos co coñecemento da nosa localidade e dos elementos que coforman o municipio	17	18	X		
2	En que queres traballar?	Acercas as principais metas á experiencia do alumnado e das súas motivacións e intereses cotidianos. Traballaremos o crecemento económico inclusivo e. sostido, para o impulso do progreso, crear empregos decentes e mellorar os estándares da vida, polo que é requisito estar presente na educación e na formación. das persoas dende idades temperás. No eido desta área, traballaremos cos distintos tipos de traballo e de como a incidencia da publicidade e os medios de comunicación, axúdannos a elixir un produto ou outro.	16	17	X		
3	Quero chegar a...	Con este ODS propónse xestionar de forma sostible os. bosques, loitar contra a desertificación, deter e invetir a degradación das terras e deter a pérdida da biodiversidade. Este ODS contextualiza e da soporte aos aprendizaxes lingüísticos, saberes básicos e competencias da unidade didáctica, achegando as súas metas á experiencia do alumnado a través dunha situación de aprendizaxe. No eido desta área, traballaremos sobre como guiarnos a través de mapas e planos e tamén, no coñecemento sobre a Terra e o seu lugar dentro do espazo respecto do Sol.	17	18		X	
4	Desfruto da paisaxe	Propón incentivar o consumo responsable xestionando de forma sostible os residuos e promover a reciclaxe como medio de reducilos. Este ODS contextualiza e da soporte aos aprendizaxes lingüísticos, saberes básicos e competencias da unidade didáctica, achegando as súas principais metas á experiencia do alumnado a través dunha situación de aprendizaxe relacionada coas súas motivacións e intereses cotiás. No eido desta área, traballaremos cos distintos tipos de paisaxes, os distintos tipos de rochas e tamén, como coidar as distintas paisaxes.	17	17		X	
5	Auga para vivir ben	Propón accións para garantir unha vida sá e promover o benestar para tódalas persoas de tódalas idades. Este ODS contextualiza e	16	17			X

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
5	Auga para vivir ben	<p>da soporte aos aprendizaxes. lingüísticos, saberes básicos e competencia achegando as súas principais metas á experiencia do alumnado, as súas motivacións e intereses cotiás.</p> <p>No eido desta área, traballaremos co estudo da auga e do aire, das súas propiedades e de como podemos atopala na natureza. Ademáis, repasaremos os fenómenos atmosféricos.</p>	16	17			X
6	Aproveita o tempo	<p>Propón ao alumnado. reflexionar sobre tódalas cousas que aprendeu no colexio coma na casa para poder facer o que fan. Este ODS contextualiza e da soporte a aprendizaxes, saberes básicos e competencias da unidade didáctica, achegando as súas principais metas á experiencia do alumnado a través dunha situación de aprendizaxe relacionada coas súas motivacións e intereses cotiás.</p> <p>No eido desta área, traballaremos co concepto do paso do tempo, facendo referencia ao pasado e a importancia que ten para comprender o mundo do presente.</p>	17	18			X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	Unha localidade para vivir mellor	18

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.4 - Identificar institucións próximas, sinalando e valorando as funcións que realizan en prol dunha boa convivencia.	Identifica as funcións do concello de das persoas que traballan nel.	PE	30
CA3.5 - Coñecer e interiorizar normas básicas para a convivencia no uso de espazos públicos, especialmente como peóns ou como usuarios dos medios de locomoción, tomando conciencia da importancia da mobilidade segura, saudable e sustentable tanto para as persoas como para o planeta.	Coñece as sinais de tráfico e mostra respecto polo cumprimento das mesmas.		
CA4.1 - Mostrar actitudes de respecto ante o patrimonio natural e cultural, recoñecéndoo como un ben común.	Coñece a importancia do patrimonio natural e cultural		

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Utilizar dispositivos e recursos dixitais de forma segura e de acordo coas necesidades do contexto educativo.	Utiliza dispositivos e recursos dixitais atendendo as necesidades do contexto educativo.	TI	70
CA1.2 - Mostrar curiosidade por obxectos, feitos e fenómenos próximos, formulando preguntas e realizando predicións.	Fai predicións sobre as funcións do persoal que traballa no concello ou dando servizos dentro do concello		
CA1.3 - Buscar información sinxela de diferentes fontes seguras e fiables de forma guiada, utilizándoa en investigacións relacionadas co medio natural, social e cultural.	Busca información sobre a localidade e os aspectos máis relevantes.		
CA1.5 - Establecer acordos de forma dialóxica e democrática como parte de grupos próximos á súa contorna, identificando as responsabilidades individuais e empregando unha linguaxe inclusiva e non violenta.	É capaz de respectar aos grupos próximos usando unha linguaxe inclusiva		
CA3.1 - Mostrar curiosidade por obxectos, feitos e fenómenos próximos, formulando preguntas e realizando predicións.	Fai predicións sobre as funcións do persoal que traballa no concello ou dando servizos dentro do concello		
CA3.2 - Recoller información sobre manifestacións culturais da propia contorna, mostrando respecto a outras persoas, valorando a súa diversidade e riqueza, e apreciándoa como fonte de aprendizaxe.	Coñece a importancia do patrimonio natural e cultural da nosa localidade.		
CA3.3 - Mostrar actitudes que fomenten a igualdade de xénero e as condutas non sexistas recoñecendo modelos positivos na contorna próxima.	Identifica a igualdade de xénero nos modelos da contorna máis próxima.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Procedementos de indagación adecuados ás necesidades da investigación (observación no tempo, identificación e clasificación, procura de patróns...). - Técnicas para unha correcta exposición oral dos resultados da investigación. - Vocabulario científico básico relacionado coas diferentes investigacións. - Posibilidades de procura guiadas de información seguras en Internet. - Identidade e diversidade cultural: existencia de realidades diferentes e aproximación ás distintas etnoculturas presentes na contorna. A convivencia cos demais e o rexeitamento ás actitudes discriminatorias. Cultura de paz e non violencia. - A localidade e o seu goberno. O concello e os seus servizos básicos. O exercicio activo da cidadanía. A pertenza a grupos sociais da localidade: deportivos, recreativos, culturais? - Igualdade de xénero e conduta non sexista. - Seguridade viaria. A cidade como espazo de convivencia. Normas básicas nos desprazamentos como peóns ou como usuarios dos medios de locomoción. - A vida en sociedade. Espazos, recursos e servizos da contorna entendidos como bens comúns e compartidos. Formas e modos de interacción social en espazos públicos desde unha perspectiva de xénero. - Uso de obxectos e artefactos da vida cotiá como fontes para reflexionar sobre o cambio e a continuidade, as causas e as consecuencias. - As expresións e producións artísticas a través do tempo. O patrimonio material e inmaterial local. Coidado e conservación.

UD	Título da UD	Duración
2	En que queres traballar?	17

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.2 - Mostrar curiosidade por obxectos, feitos e fenómenos próximos, formulando preguntas e realizando predicións.	Fai predicións sobre os distintos tipos de traballo e asimila a diversidade que hai na contorna mais próxima	PE	30
CA3.1 - Mostrar curiosidade por obxectos, feitos e fenómenos próximos, formulando preguntas e realizando predicións.	Fai predicións sobre os distintos tipos de traballo e asimila a diversidade que hai na contorna mais próxima		
CA3.2 - Recoller información sobre manifestacións culturais da propia contorna, mostrando respecto a outras persoas, valorando a súa diversidade e riqueza, e apreciándoa como fonte de aprendizaxe.	Coñece a importancia do patrimonio natural e cultural da nosa localidade.		
CA1.1 - Utilizar dispositivos e recursos dixitais de forma segura e de acordo coas necesidades do contexto educativo.	Utiliza dispositivos e recursos dixitais atendendo as necesidades do contexto educativo.	TI	70
CA1.3 - Buscar información sinxela de diferentes fontes seguras e fiables de forma guiada, utilizándoa en investigacións relacionadas co medio natural, social e cultural.	Busca información sobre os distintos tipos de traballos e os aspectos máis relevantes.		
CA1.4 - Participar en experimentos pautados ou guiados, cando a investigación o requira, utilizando diferentes técnicas sinxelas de indagación, empregando de forma segura instrumentos e rexistrando as observacións de forma clara.	Participa en experimentos pautados e utiliza instrumentos para rexistras as observacións dun xeito claro.		
CA3.3 - Mostrar actitudes que fomenten a igualdade de xénero e as condutas non sexistas recoñecendo modelos positivos na contorna próxima.	Identifica a igualdade de xénero nos modelos da contorna máis próxima.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Procedementos de indagación adecuados ás necesidades da investigación (observación no tempo, identificación e clasificación, procura de patróns...). - Técnicas para unha correcta exposición oral dos resultados da investigación. - Vocabulario científico básico relacionado coas diferentes investigacións. - A curiosidade e a iniciativa na realización das diferentes investigacións. - Tipos de profesións presentes na contorna próxima e relacionadas coa ciencia e a tecnoloxía, desde unha perspectiva de xénero: similitudes, diferenzas e ferramentas que empregan. - Posibilidades de procura guiadas de información seguras en Internet. - Identidade e diversidade cultural: existencia de realidades diferentes e aproximación ás distintas etnoculturas presentes na contorna. A convivencia cos demais e o rexeitamento ás actitudes discriminatorias. Cultura de paz e non violencia.

UD	Título da UD	Duración
3	Quero chegar a...	18

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Recoñecer as características, a organización e as propiedades dos elementos do medio natural, social e cultural a través da indagación, utilizando as ferramentas e procesos adecuados de forma pautada.	Recoñece as diferencias entre mapa, globo terráqueo, compás e plano. Identifica que a Terra divídese en hemisferios e que ten unhas capas na atmosfera. Identifica que a Terra xira arredor do Sol e é parte do Sistema Solar. Recoñece os movementos da Terra.	PE	30
CA2.2 - Recoñecer conexións sinxelas e directas entre diferentes elementos do medio natural, social e cultural por medio da observación, a manipulación e a experimentación.	Experimenta coas Fases da Luna e interpreta as consecuencias dos movementos da Terra.		
CA1.1 - Utilizar dispositivos e recursos dixitais de forma segura e de acordo coas necesidades do contexto educativo.	Utiliza dispositivos e recursos dixitais atendendo as necesidades do contexto educativo.	TI	70
CA1.2 - Mostrar curiosidade por obxectos, feitos e fenómenos próximos, formulando preguntas e realizando predicións.	Fai predicións sobre os distintos situacións nas que ten que moverse a través dun plano.		
CA2.3 - Mostrar estilos de vida sustentable e valorar a importancia do respecto, os coidados, a corresponsabilidade e a protección dos elementos e seres do planeta, identificando a relación da vida das persoas coas súas accións sobre os elementos e recursos do medio como o chan e a auga.	Mostra actitudes de vida sosteñible de protección e coidado do Planeta Terra.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Procedementos de indagación adecuados ás necesidades da investigación (observación no tempo, identificación e clasificación, procura de patróns...). - Posibilidades de procura guiadas de información seguras en Internet. - A Terra no universo. Elementos, movementos e dinámicas relacionados coa Terra e o universo e as súas consecuencias na vida diaria e na contorna. Secuencias temporais e cambios estacionais. - Fenómenos atmosféricos. Observación, reflexión e rexistro de datos atmosféricos. Comprobación do observado nos diferentes medios de comunicación. - Orientacións espaciais, nocións básicas para que lle permitan orientarse nun debuxo, nun plano ou en maquetas simples da contorna máis próxima.

UD	Título da UD	Duración
4	Desfruto da paisaxe	17

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Recoñecer as características, a organización e as propiedades dos elementos do medio natural, social e cultural a través da indagación, utilizando as ferramentas e procesos adecuados de forma pautada.	Recoñece os distintos tipos de paisaxes e as características dos mesmos. Tamén recoñece o tipo de paisaxe da súa contorna.	PE	30
CA2.2 - Recoñecer conexións sinxelas e directas entre diferentes elementos do medio natural, social e cultural por medio da observación, a manipulación e a experimentación.	Recoñece as relacións entre os distintos tipos de paisaxes.		
CA1.1 - Utilizar dispositivos e recursos dixitais de forma segura e de acordo coas necesidades do contexto educativo.	Utiliza dispositivos e recursos dixitais atendendo as necesidades do contexto educativo.	TI	70
CA3.5 - Coñecer e interiorizar normas básicas para a convivencia no uso de espazos públicos, especialmente como peóns ou como usuarios dos medios de locomoción, tomando conciencia da importancia da mobilidade segura, saudable e sustentable tanto para as persoas como para o planeta.	Coñece as normas básicas para a protección e coidado da natureza		
CA4.1 - Mostrar actitudes de respecto ante o patrimonio natural e cultural, recoñecéndoo como un ben común.	Recoñece a paisaxe como un elemento do patrimonio natural e sabe como coidalo.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Procedementos de indagación adecuados ás necesidades da investigación (observación no tempo, identificación e clasificación, procura de patróns...). - Vocabulario científico básico relacionado coas diferentes investigacións. - Posibilidades de procura guiadas de información seguras en Internet. - A Terra no universo. Elementos, movementos e dinámicas relacionados coa Terra e o universo e as súas consecuencias na vida diaria e na contorna. Secuencias temporais e cambios estacionais. - Fenómenos atmosféricos. Observación, reflexión e rexistro de datos atmosféricos. Comprobación do observado nos diferentes medios de comunicación. - A vida en sociedade. Espazos, recursos e servizos da contorna entendidos como bens comúns e compartidos. Formas e modos de interacción social en espazos públicos desde unha perspectiva de xénero. - Medios de transporte máis comúns na contorna, recoñecendo os máis adecuados para as persoas e/ou mercadorías. - Uso de obxectos e artefactos da vida cotiá como fontes para reflexionar sobre o cambio e a continuidade, as causas e as consecuencias.

UD	Título da UD	Duración
5	Auga para vivir ben	17

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
--------------------------------	-------------------------------	-----------	----------

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.2 - Mostrar curiosidade por obxectos, feitos e fenómenos próximos, formulando preguntas e realizando predicións.	Recoñece as características e estados da auga.	PE	30
CA2.1 - Recoñecer as características, a organización e as propiedades dos elementos do medio natural, social e cultural a través da indagación, utilizando as ferramentas e procesos adecuados de forma pautada.	Recoñece que é o aire, as propiedades da auga e os estados nos que se atopa na natureza		
CA1.1 - Utilizar dispositivos e recursos dixitais de forma segura e de acordo coas necesidades do contexto educativo.	Utiliza dispositivos e recursos dixitais atendendo as necesidades do contexto educativo.	TI	70
CA1.4 - Participar en experimentos pautados ou guiados, cando a investigación o requira, utilizando diferentes técnicas sinxelas de indagación, empregando de forma segura instrumentos e rexistrando as observacións de forma clara.	Rexista o tempo atmosférico e fai predicións sobre o tempo que vai a facer		
CA2.2 - Recoñecer conexións sinxelas e directas entre diferentes elementos do medio natural, social e cultural por medio da observación, a manipulación e a experimentación.	Recoñece as propiedades da auga e do aire		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Procedementos de indagación adecuados ás necesidades da investigación (observación no tempo, identificación e clasificación, procura de patróns...). - Técnicas para unha correcta exposición oral dos resultados da investigación. - Vocabulario científico básico relacionado coas diferentes investigacións. - Propostas de traballo que supoñan un proceso de investigación e acción por parte do alumnado e faciliten o proceso de autorregulación de aprendizaxes. Cooperación e diálogo. - Posibilidades de procura guiadas de información seguras en Internet. - Fenómenos atmosféricos. Observación, reflexión e rexistro de datos atmosféricos. Comprobación do observado nos diferentes medios de comunicación. - Hábitos de vida sustentable. O aire como elemento imprescindible para a vida. A contaminación atmosférica

UD	Título da UD	Duración
6	Aproveita o tempo	18

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
--------------------------------	-------------------------------	-----------	----------

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.1 - Mostrar actitudes de respecto ante o patrimonio natural e cultural, recoñecéndoo como un ben común.	Recoñece o paso do tempo e como os protagonistas conseguiron modificar o presente.	PE	33
CA4.2 - Ordenar temporalmente feitos da contorna social e cultural próxima, empregando nocións básicas de medida e sucesión.	É capaz de elaborar unha pequena liña de tempo.		
CA1.1 - Utilizar dispositivos e recursos dixitais de forma segura e de acordo coas necesidades do contexto educativo.	Utiliza dispositivos e recursos dixitais atendendo as necesidades do contexto educativo.	TI	67
CA1.2 - Mostrar curiosidade por obxectos, feitos e fenómenos próximos, formulando preguntas e realizando predicións.	Recoñece o paso do tempo nos obxectos e feitos e a importancia que teñen para comprender o presente.		
CA2.3 - Mostrar estilos de vida sustentable e valorar a importancia do respecto, os coidados, a corresponsabilidade e a protección dos elementos e seres do planeta, identificando a relación da vida das persoas coas súas accións sobre os elementos e recursos do medio como o chan e a auga.	Recoñece e amosa un estilo de vida sustentable no que é capaz de protexer os elementos e seres do planeta.		
CA4.3 - Coñecer persoas e grupos sociais relevantes da historia, así como formas de vida do pasado, incorporando a perspectiva de xénero.	Identifica a personaxes históricos e a relevancia que tiveron no seu eido.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Procedementos de indagación adecuados ás necesidades da investigación (observación no tempo, identificación e clasificación, procura de patróns...). - Técnicas para unha correcta exposición oral dos resultados da investigación. - Posibilidades de procura guiadas de información seguras en Internet. - Responsabilidade ecosocial. Accións para a conservación, mellora e uso sustentable dos bens comúns. - Uso de obxectos e artefactos da vida cotiá como fontes para reflexionar sobre o cambio e a continuidade, as causas e as consecuencias. - O ciclo vital e as relacións interxeracionais. Árbore xenealóxica sinxela dos membros da súa familia. Toma de conciencia do paso do tempo ordenando os feitos máis importantes da súa vida, da familia, da súa contorna. - Recursos e medios analóxicos e dixitais. As fontes orais e a memoria colectiva. A historia local e a biografía familiar, mulleres e homes como suxeitos da historia.

4.1. Concrecións metodolóxicas

A metodoloxías a utilizar basearase nunha aprendizaxe competencial, que permita conectar contidos das distintas materias curriculares ademais de abordar os diferentes elementos transversais creando situación de aprendizaxe. Para alcanzar este obxectivo metodolóxico, levarase a cabo:

- A realización de proxectos significativos e de actualidade que partan dos coñecementos previos do alumnado e do seu contorno próximo, así como dos seus centros de interese, os cales fomentarán a súa curiosidade e a motivación polo aprendizaxe. Deste xeito, ao longo das unidades 3, 4 e 5 afondaremos no coñecemento do medio natural e exploraremos a nosa contorna, identificando ós seres vivos, a importancia do seu coidado e as características principais dos animais e plantas

- Actividades que partan da observación e a experimentación, traballando o método científico a través de diversas investigacións e traballos, desenvolvendo estruturas de aprendizaxe cooperativo. Por exemplo, na unidade 1 repasaremos a principais partes do corpo e experimentaremos con representacións de distintos sistemas, para que o alumnado poida comprender mellor como nos relacionamos co medio que nos rodea.

- Tarefas de aprendizaxe integradas que faciliten a contextualización de proxectos, pequenas investigacións no medio, resolución de problemas concretos, realización de debates sobre temas de actualidade (medioambientais, de saúde, xogos educativos...) nas que o alumnado avance no desempeño das súas competencias. Ao longo da unidade 1, traballaremos as principais partes do corpo humano, a importancia do aire no aparato respiratorio, o aparato circulatorio e excretor, as etapas da vida... para traballar estes contidos, intentaremos alternar con metodoloxías lúdicas e alternativas, nas que o alumnado aprenda, de xeito manual, onde está cada parte do corpo e as principais funcións.

- Tarefas nas que o alumnado teña que planificar, deseñar, propñer e comunicar diferentes propostas e proxectos a situación presentadas, fomentando a creatividade, empregando a información proporcionada olos medio tecnolóxicos e utilizando de xeito eficiente diferentes ferramentas e dispositivos dixitais. Algunhas actividades a levar a cabo: crear un ecosistema, realizar plantacións na horta durante a unidade 5, e ao longo da unidade 6, analizar de que están feitos e como funcionan os seus xoguetes.

Para levar a cabo estas actividades:

- Partiremos dos coñecementos previos do alumnado, tendo en conta as súas aprendizaxes anteriores e o seu desenvolvemento cognitivo e emocional. Durante este primeiro curso da etapa o alumnado debe acceder ó coñecemento partindo dos seus centros de interese e da súa contorna máis próxima.

- As explicacións do docente irán acompañadas de apoio visual con imaxes, vídeos e a elaboración de esquemas e mapas conceptuales.

- Utilizaremos unha metodoloxía activa, manipulativa e contextualizada, achegando ó alumnado ao descubrimento activo a través de formulación de preguntas, procura de información de diferentes fontes seguras e fiables, así como de realización de experimentos sobre investigacións relacionadas cos distintos elementos naturais, favorecendo a realización de tarefas de aprendizaxe integradas e contextualizadas.

- Realizaremos prácticas de traballo individual e en equipo, favorecendo a inclusión de todo o alumnado a través do traballo cooperativo na resolución conxunta de proxectos e tarefas.

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación
RECURSOS PERSOAIS: formador por, ademais do profesorado do centro, as familias, as institucións que promovan visitar culturais e científicas...
RECURSOS MATERIAIS: libros de texto, libreta e caderno, recursos bibliográficos (biblioteca), material funxible...
RECURSOS TECNOLÓXICOS: ordenador de aula, PDI, Panel Dixital, sala de informática, aula virtual...
RECURSOS DIXITAIS: entornos virtuais de aprendizaxe (EVA), Educaplay, Genially, Canva, Liveworksheets, Kahoot...
RECURSOS ESPACIAIS: os distintos espazos do centro (as aulas, a biblioteca, o patio, a horta...) e o entorno máis próximo.

RECURSOS PERSOAIS: Formado por todos os profesionais do centro educativo, como son o profesorado titor, persoal especialista en AL e PT, departamento de orientación, mestres especialistas, etc. Ademais, hai que destacar os recursos persoais externos nos cales nos podemos apoiar, como son as familias, o Equipo de Orientación Externa (EOE) e todas aquelas organizacións institucionais que nos axuden na nosa labor como docentes.

RECURSOS MATERIAIS: Son a base para a aprendizaxe vivencial, a realización de proxectos e o traballo a través do método científico. Entre os materiais pódense destacar: material funxible (cadernos, lapis, folios, cartolinas...), plastilina (normal e condutiva), material de laboratorio (probetas, tubos de ensaio, placas petri...), poleas, balanzas, maquetas, dicionarios, láminas de apoio visual, libros de consulta,...

RECURSOS TECNOLÓXICOS: ordenadores, robots educativos, circuitos eléctricos, pizarras dixitais, proxectores, tablets, gafas e materiais de realidade virtual, placas programables (Arduino, Makey-Makey...), Chromakey, etc.

RECURSOS DIXITAIS: entornos virtuais de aprendizaxe (EVA) ou aula virtual, enciclopedias online, app para xerar mapas mentais, vídeos educativos, libros dixitais, actividades con realidade aumentada, aplicacións para introducir

ao alumnado na linguaxe da programación segundo a súa idade (ScratchJr, Scratch ou Scratux, mblock ou makeblock...), kahoot ou plickers para realizar actividades de repaso e avaliación, entre outros. Estes recursos poden ser de utilidade para facilitar a adquisición de contidos e reforzar a aprendizaxe.

RECURSOS ESPACIAIS: a propia aula ordinaria, a biblioteca do centro, o patio de recreo, a horta (proxecto de centro que iniciamos durante este curso, aula de convivencia (para resolver aqueles conflitos que poidan xurdir), a creación da aula para a implementación dos POLOS CREATIVOS, así como os diversos espazos da contorna.

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

A avaliación inicial levarase a cabo nas primeiras semanas do curso, cando se incorpore alumnado unha vez comezado o curso ou ao inicio de cada unidade didáctica. Esta avaliación levarase a cabo mediante:

- Revisión dos informes do ano anterior, onde se recollerá información sobre os resultados académicos obtidos na materia e, de ser o caso, dos plans de reforzo que se levaron a cabo.
- Recollerase información nas entrevistas iniciais coas familias para coñecer datos relevantes sobre o alumnado en canto a súa personalidade, nivel de autonomía, situación familiar... e outras informacións que sexan relevantes.

Tamén se levará a cabo a avaliación das competencias e contidos a través de actividades como:

- Tormenta de ideas sobre as características do corpo humano, dos termos de saúde e enfermidade, das partes da planta... e das distintas cuestións que se plantexen ao longo do curso.
- Tests de figuras humanas.
- Comprensión lectora de imaxes para identificar a súa contorna, como por exemplo, diferentes tipos de ecosistemas, materiais da aula, do fogar ou de obxectos e máquinas cotiás, empregando rutinas de pensamento como por exemplo "cor-símbolo-imaxe".
 - Actividades de comprensión e expresión oral e escrita sobre a contaminación e a importancia do coidado do medio ambiente.
 - Asamblea sobre a importancia do coidado do medio ambiente e da saúde.
 - Busca de información guiada empregando diferentes fontes de información en formato impreso ou dixital.

A partir desta avaliación tratarase de identificar se existen dificultades no grupo-clase ou en determinados alumnos para a elaboración das medidas oportunas tanto a nivel colectivo como individual.

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Pesos dos instrumentos de avaliación por UD:

Unidade didáctica	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	Total
Peso UD/ Tipo Ins.	17	16	17	17	16	17	100
Proba escrita	30	30	30	30	30	33	31
Táboa de indicadores	70	70	70	70	70	67	69

Criterios de cualificación:

Os criterios de cualificación da área de naturais de cada unha das avaliacións parciais son:

- a superación de probas escritas
- a avaliación interactiva
- a intervención na clase
- o traballo persoal e a actitude na aula.

No caso da avaliación final ordinaria, terase e conta tamén a avaliación competencial. Para as cualificacións, as porcentaxes son as seguintes:

- Traballo diario:
- Probas escritas:

Criterios de recuperación:

Dado que se trata dun currículo competencial e tendo en conta que os obxectivos de área se traballan en todas as avaliacións parciais, a recuperación se integrará na avaliación seguinte. Os instrumentos de avaliación empregados para avaliar os obxectivos de área a través dos criterios de avaliación suporán o emprego de contidos traballados nas avaliacións previas.

Asemade, se a valoración dos criterios de cualificacións se basean en determinados instrumentos, a recuperación dos obxectivos de área non acadados será avaliado a través do mesmo tipo de instrumentos de avaliación usados na avaliación suspensa. No caso do alumnado con medidas de atención á diversidade, os instrumentos adaptaranse ás súas características.

Actualizarase a cualificación no momento en que o alumnado recupere, dado que se trata dunha avaliación progresiva nun currículo en espiral.

6. Medidas de atención á diversidade

Para atender á diversidade optamos por un modelo inclusivo, o Deseño Universal de Aprendizaxe (DUA), permitirá a posibilidade de flexibilizar o currículo xeral e convertelo en real e adaptado ás características da aula (flexibilización que abrangue flexibilidade e variedade en obxectivos, métodos, materiais e avaliación). A pretensión é eliminar os atrancos físicos, sensoriais, afectivos e cognitivos para o acceso, aprendizaxe e participación que poida amosar o alumnado na área. Trátase de actuar sobre o contorno do alumnado para que non sexa discapacitante ou limitante (flexibilizar e variar tempos, espazos, materiais, linguaxes, niveis, organizacións, materiais, accesos e agrupamentos). Como non todo o alumnado procesa a información de igual xeito optárase por unha presentación con formatos e soportes diferentes que se acomoden ás diferentes percepcións (visual, auditiva, táctil...), comprensións, niveis de abstracción, monitoreo do progreso, intereses e tipos de linguaxe.

Tamén, neste mesmo senso, favoreceranse diversas maneiras de expresar o aprendido, as diferentes linguaxes, serán elementos fundamentais a ter en conta xunto con estratexias diversificadas para as funcións executivas:

- Favorecerase a accesibilidade ao material, evitándose a sobreestimulación e as distraccións innecesarias (ruído visual)
- Promoverase a aprendizaxe entre iguais e a aprendizaxe en equipos cooperativos.
- Diseñaranse actividades multinivel que permitan o traballo conxunto de todo o alumnado compartindo unha experiencia común, mais adaptada ao seu nivel e á súa capacidade de abstracción. Estas actividades deben estar inseridas en situacións de aprendizaxe, proxectos ou propostas integradas que posibiliten a contextualización necesaria.

As avaliacións inicial, do proceso e final tamén atenderán á diversidade tanto nos instrumentos de recollida de datos (que deberán ter variedade), como nos tempos (que serán flexibles en función do alumnado e o seu ritmo) e nos procedementos e instrumentos de rexistro de datos. Deberase tamén ter presentes as necesarias autoavaliacións e coavaliacións.

Ademais convén utilizar procesos de aprendizaxe acordes coa grao de madurez, flexibilizar opcións algorítmicas para permitir que o alumnado poida facelo co seu propio sistema de procesamento, facilitar diferentes fórmulas de resolución, proporcionar fórmulas diversas para relacionar os diferentes aspectos matemáticos e unilos ao contexto real. Trátase de potenciar habilidades e destrezas que leven ao coñecemento de diferentes formas de abordar as solucións matemáticas potenciando a investigación.

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6
ET.1 - A comprensión de lectura, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual, a competencia dixital, o fomento da creatividade, do espírito científico e do emprendemento.	X	X	X	X	X	X
ET.2 - A igualdade entre mulleres e homes, a educación para a paz, a educación para o consumo responsable e o desenvolvemento sostible e a educación para a saúde, incluída a afectivo-sexual.	X	X	X	X	X	X
ET.3 - Prestarase especial atención á orientación educativa, á acción titorial e á educación emocional e en valores.	X	X	X	X	X	X
ET.4 - Evitaranse os comportamentos, estereotipos e contidos sexistas, así como aqueles que supoñan discriminación por razón da orientación sexual ou da identidade de xénero, favorecendo a visibilidade da realidade homosexual, bisexual, transexual, transxénero e intersexual.	X	X	X	X	X	X
ET.5 - O alumnado participe en actividades que lle permitan afianzar o espírito emprendedor e a iniciativa empresarial a partir de aptitudes como a creatividade, a autonomía, a iniciativa, o traballo en equipo, a confianza nun mesmo e o sentido crítico.	X	X	X	X	X	X
ET.6 - Fomento da creatividade	X	X	X	X	X	X
ET.7 - Fomento do espírito científico	X	X	X	X	X	X

Observacións:

A intervención educativa, buscará desenvolver e asentar progresivamente as bases que faciliten a cada alumno ou alumna, unha adecuada adquisición das competencias claves prevista no Perfil de Saída do alumnado ao término da ensinanza básica, tendo sempre en conta, o seu proceso madurativo individual, así como os niveis de desempeño esperados para esta etapa.

Sen perxuízo do seu tratamento específico en algunhas das áreas da etapa, a comprensión lectora, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual, a competencia dixital, o fomento da creatividade, do espírito científico e do emprendimento que se traballan en tódalas áreas.

Do mesmo modo, dende tódalas áreas promoverase a igualdade entre homes e mulleres, a educación para a paz, a educación para o consumo responsable e o desenvolvemento sostible e a educación para a saúde, incluíndo a afectivo-sexual.

Asemade, poñerase especial atención á orientación educativa, a educación emocional e en valores e a potenciación do aprendizaxe significativo que promove a autonomía e a reflexión.

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Visita a Exposición e taller sobre Picasso	Realizaremos un obradoiro para coñecer a obra de Pablo Picasso e aplicar o coñecido no desenvolvemento dos nosos proxectos	X		
Magosto	Participaremos no magosto celebrado no colexio.	X		
Semana do Medo e Samaín	Participaremos nas diferentes actividades e propostas para a celebración do Samaín	X		
25 N: Día da Eliminación da Violencia contra as Mulleres	Participaremos na proposta de centro	X		
Día da Paz	Participaremos nas diferentes actividades e propostas para a celebración do día da Paz		X	
Entroido	Participaremos nas diferentes actividades e propostas para a celebración do Entroido		X	
Día da Rosalía	Participaremos nas diferentes actividades e propostas para a celebración do día de Rosalía		X	
Día do Libro	Participaremos nas diferentes actividades e propostas para a celebración do Día do Libro			X

Observacións:

Ao longo do curso participaremos nas distintas actividades que se poñen dende o centro, así como naquelas que se propoñan dende institucións alleas e que teñan certo valor para a concreción da nosa programación, ditas actividades serán: o Horto Escolar, Salón do Libro, Samáis, magosto, entroido, Día da Paz

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
Adecuación da programación didáctica e da súa propia planificación ao longo do curso académico
Funcionalidade da programación
Coherencia entre os obxectivos e os contidos

Temporalización das unidades
Actividades adecuadas
Procedementos de avaliación
Metodoloxía empregada
Estilo de ensinanza
Rol docente
Organización xeral da aula e o aproveitamento dos recursos
Organización dos recursos materiais
Medidas de atención á diversidade
Medidas de reforzo, elaboración de plan de reforzo ou adaptacións curriculares
Clima de traballo na aula
Motivación do alumnado
Coordinación co resto do equipo docente e coas familias ou as persoas titoras legais
Planificación das tarefas

Descrición:

Á hora de levar a cabo a avaliación do proceso de ensino e da práctica docente, debemos ter en conta os indicadores de logro especificados anteriormente. Ditos indicadores permítenos coñecer información axeitada da nosa labor docente a través de diferentes instrumentos de avaliación como poden ser: enquisas, listas de control, o diario de aula, a memoria da materia ou as actas de avaliación, entre outros.

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

O seguimento da programación levarase a cabo a través da aplicación PROENS ao finalizar cada unidade didáctica. Ademais, hai que destacar a utilización do diario de clase para o seguimento da actividade lectiva, xa que esta ferramenta permítenos comprobar se o programado inicialmente se desenvolveu sen dificultade ou hai que realizar algunha modificación. As modificacións da programación quedarán reflectidas na memoria, que se realizará a final de curso e servirá como proposta de mellora para o próximo curso.

Centraremos a revisión, avaliación e seguimento da programación atendendo ós seguintes aspectos:

- Comprobación dunha correcta planificación e temporalización das unidades didácticas.
- O equipo docente que imparte a materia no mesmo nivel, coordinarase e analizará regularmente a adecuación da programación didáctica a cada grupo, formulando propostas de mellora e realizando os axustes necesarios sempre que sexa preciso.
 - Realizarase un seguimento trimestral dos resultados da avaliación do alumnado, e en función dos mesmos, estableceranse modificacións e propostas de mellora naqueles aspectos que se consideren oportunos para mellorar os resultados académicos do alumnado.

No caso de non acadar o indicador de logro proposto, analizaremos as posibles causas e proporemos as medidas correctoras necesarias para acadalas na seguinte avaliación de xeito parcial ou, se estamoss da última avaliación, para incluír na programación do vindeiro curso.

9. Outros apartados